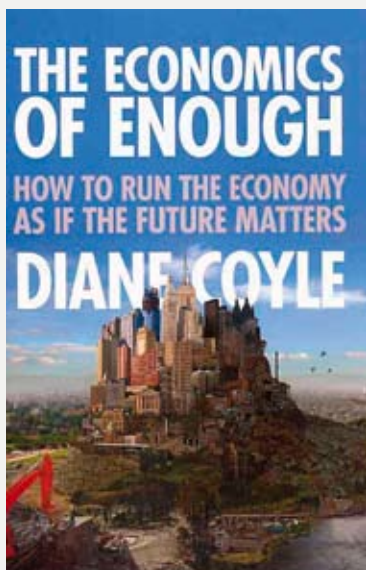

The Economics of Enough on hyvin kunnianhimoinen kirja. Se pyrkii antamaan ratkaisuja niin ilmastonmuutokseen, ihmisten keskinäisen luottamuksen rapautumiseen, kapitalismin kriisiin kuin valtioiden velkaongelmiinkin. Matkalla pohditaan syntyjä syviä, erityisesti taloustieteen muotiaiheita kuten ihmiskunnan onnellisuuden siemeniä, talouskasvun luonnetta ja mittaamista sekä tulonjaon merkitystä. Niiden ohella sivutaan perinteisempiä aiheita kuten julkisen sektorin roolia taloudessa. Kirjassa ei esitellä tekijän omia tai muita tutkimustuloksia kovin yksityiskohtaisesti. Sen sijaan pyritään filosofisesti pohdiskellen hyödyntämään taloustieteen olemassa olevaa tietovarantoa. Pinnallisena yleisesityksenä aiheistaan kirja onnistuu jotenkuten. Mitään uutta luovaa pohdintaa se ei kuitenkaan tarjoa.

Tarinan punaisena lankana on se, että kaikkia edellä mainittuja ihmisyhteisöjen ja valtioiden ongelmia yhdistää Coylen mielestä lyhytnäköisyys. Niiden olemassaolo heijastelee yhteiskunnan ja ihmisten kyvyttömyyttä arvottaa tulevaisuutta ja tulevien sukupolvien hyvinvointia riittävästi. Pohjimmiltaan vika on Coylen mielestä instituutioissa. Ne eivät ole pysyneet kehityksen mukana, ja niiden tulisi muuttua perustavaa laatua olevalla tavalla. Päällisin puolin tämä kuulostaa kiinnostavalta, mutta kokonaisuudessaan kirjassa on paljon porua ja vähän villoja.

Kirja on jaettu kolmeen osaan. Ensimmäinen osa tarkastelee Coylen näkemyksen mukaisia keskeisimpiä haasteita: todellisen onnellisuuden saavuttamista, luonnon suojelua, tulevien sukupolvien asemaa, yhteiskunnan tasa-arvoa ja ihmisten välistä luottamusta. Onnellisuus-, luonto- ja sukupolvipohdinnat noudattelevat tähän mennessä jo puuduttavan tuttuja linjoja. Coylen näkemykset tuloeroistakaan eivät ole erityisen radikaaleja, mutta hän kuitenkin toteaa, että pankkiirien suuret bonukset ovat moraalittomia.

Tasa-arvon ja luottamuksen osalta tarkastellaan hieman syvällisemmin viimeaikaisessa tuloerokeskustelussakin sivuttua aihetta: sosiaalisen pääoman ja ihmisten välisen luottamuksen rapautuminen ovat ehkä loogisimpia syitä sille, miksi tuloeroilla saattaisi olla vaikutusta kaikkien hyvinvointiin. Sosiaalisella pääomalla tarkoitetaan ihmisten välisiä suhdeverkostoja ja mahdollisuutta luottaa verkoston yhteistoimintaan ja muihin verkoston jäseniin. Sosiaalinen pääoma voi liittyä pieneen, samanlaisiksi miellettyjen ihmisten yhteisöön (esim. suku, yhteiskuntaluokka tai tietty kansallisuus), mutta tasa-arvoisemmassa yhteiskunnassa nämä verkostot ovat laajempia, kattaen parhaimmillaan koko yhteiskunnan. Luottamus ihmisten välillä on myös onnistuneiden taloudellisten transaktioiden edellytys, ja lisää hyödyllisten ideoiden leviämistä. Sosiaalinen pääoma ei tietenkään ole ainoastaan tulonjaosta riippuvainen: monet muutkin ilmiöt kuten maahanmuutto ja globalisaatio asettavat Coylen mukaan uusia haasteita sosiaalisen pääoman ylläpitämiselle ja kasvattamiselle.

Diane Coyle:

The Economics of Enough – How to Run the Economy as if the Future Matters

Princeton, NJ, and Oxford: Princeton University Press,
2011. 346 s.

Mari Kangasniemi
Vanhempi tutkija
Palkansaajien tutkimuslaitos
mari.kangasniemi@labour.fi

Kirjan toisen osan oleellisena sisällönä ovat rakenteet, jotka osaltaan estävät ongelmien purkua. Ensimmäinen este on sekin läpikotaisin märehdittyä asiaa julkisesta keskustelusta: pelkkä talouskasvu ei riitä yhteiskunnan kehityksen mittariksi. Bruttokansantuotteen tuijottamisen sijaan pitäisi Coylen mielestä tarkastella laajempaa kokoelmaa yhteiskunnallisia indikaattoreita. Tuotannon aineettomuus tuo omat vaikeutensa sen mittaamiseen. Nämä eivät johtopäätöksinä ole mitenkään vallankumouksellisia, lähinnä päinvastoin. Toinen este on Coylen mukaan arvot, jotka ohjaavat päätöksentekoa. Hänen analyysinsä arvoista ja niiden muutostarpeista on kuitenkin sekavaa jaarittelua. Kolmannen esteen eli instituutioiden osalta käteen jää lähinnä se johtopäätös, että niissä on Coylen mielestä jotain vikaa.

Vaikka tarkoituksena on nimenomaan tarkastella globaaleja koko ihmiskuntaa koskettavia ongelmia, Coyle syyllistyy jatkuvasti ehkä tahtomattaan anglosaksisille kirjoittajille tyypilliseen Amerikka- ja Britannia-keskeisyyteen. Lähes kaikki käytännön esimerkit (ja myös lähteet,

mikä tosin kielii varmasti yhtä paljon taloustieteen painopisteestä kuin Coylen näkökulmasta) on poimittu kyseisistä maista, ja muita maita sivutaan vain hie-man. Ehkäpä merkittävin yksityiskohtainen huomio Britannia-Yhdysvallat-akselin ulkopuolelta koskee sekin saman kulttuuripiirin Australiaa: sikäläinen monesta indikaattorista koostuva ”kojelautta”-lähestymistapa yhteiskunnan ja talouden kehityksen mittaamiseen saa Coylen varauksettoman kannatuksen. Australian mallissa pelkän BKT:n sijaan julkaistaan valikoima julkisen keskustelun pohjalta valittuja indikaattoreita, jotka mittaavat kansalaisten elämänlaadun, talouden ja ympäristön kehitystä eri tavoin.

Coylen mukaan ongelmien ratkaisuksi soveltuu kymmenen kohdan ohjelma. Hieman lyhentäen lista sisältää seuraavia elementtejä: kehityksen mittareiden parantaminen, säästämisen kannustaminen, tuloerojen pienentäminen arvokeskustelun ja pankkiirien bonuksiin kohdistuvien toimenpiteiden avulla, internetin käyttäminen kansalaisten kuulemiseen, pitkäjänteisten instituutioiden vahvistaminen ja ilmastonmuutoksen

pysäyttäminen. Hyvää tarkoitavuudesta huolimatta kirja jättää lukijan lopuksi hämilleen: politiikkasuositukset ovat kovin yleisluonteisia, lukuun ottamatta ehkä vaatimusta tilastovirastojen merkittävistä lisäresursseista mittareiden kehittämiseksi. Lukijan arvioitavaksi jää, kuinka todennäköistä sellaisten saaminen on valtioiden nykyisessä taloustilanteessa.

Aiheet on jotakuinkin loogisesti nivottu yhteen, mutta välillä niiden yhteydet tuntuvat varsin hennoilta. Yhteiskuntatieteen perusteita tuntemattomalle kirja saattaa tuntua sekavalta kokoelmalta toisiinsa liittymättömiä viitteitä ja anekdootteja. Tuntuu melkein suuruudenhullulta lähtökohdalta etsiä yhtä ratkaisupakettia ongelmiin, joista kukin yksinään nykyisessä erikoistumisen maailmassa työllistää tuhansia tutkijoita. Coylen suurten linjojen maalailu lähentelee välillä sävyltään huvittavan mahtipontista. Yrittäessään olla jotain yhteiskunnallisen pamfletin ja akateemisen viileän objektiivisen pohdinnan väliltä teos päättyy olemaan lähinnä epäkiinnostava. Olisiko sittenkin yhteen aiheeseen keskittymällä syntynyt parempaa jälkeä? ■